

In Hamam het Oosten in Hengelo waan je je in Turkije. Niet alleen de buitenkant van het gebouw doet oosters aan, ook de binnenkant is voorzien van Turkse elementen. Aannemersbedrijf Schipper en Meijerink uit Neede, onderdeel van Friso Bouwgroep, klaarde de bouwklus van het traditionele oosterse badhuis.

Oost ontmoet West in Hamam

In Hamam het Oosten komen oosterse architectuur en westerse behoeften samen

In Hamam het Oosten kunnen liefhebbers zich (laten) wassen en scrubben in de hamam. "Het is er knetterheet, 38 tot 40 graden", vertelt eigenaar Kerem Karahisar. "Door de hitte gaan je poriën helemaal open. Daarna ga je naar één van de behandelmokers voor het hamamritueel." Bij dit ritueel slingert de tellak (badmeester) of natir (badjuffrouw) met een zeepzak. Met de schuimvlokken die op je huid zijn gekomen, masseert de badmeester of -juffrouw je. Daarna wordt je huid op traditioneel Turkse wijze geschrubt. Hierna kun je vervolgbehandelingen nemen, zoals een hot stone behandeling, een oliemassage of modderbad, of een bezoek brengen aan één van de sauna's, de pedicure of de zonnestudio. Na afloop zijn er in het restaurant diverse kleine Turkse gerechten te verkrijgen.

Bijzondere plek

Het idee voor een hamam in Hengelo ontstond in Turkije. Karahisar: "In ben geboren en getogen in Hengelo en heb Turkse ouders. Jaarlijks kom ik in Turkije en zag hoe de westerse vakantiegangers genieten van de Turkse hamam. Ik besloot een hamam in Nederland te beginnen. Een bijzondere plek waar mensen het gevoel hebben dat ze er even uit zijn. Ik heb onderzoek laten doen naar de haalbaarheid, een financier gezocht en ik ben op zoek gegaan naar een locatie. Deze locatie sprak me aan omdat het goed bereikbaar is en er is voldoende parkeerruimte."

Licht en geometrie

Voordat de hamam werd gebouwd, is eerst het voormalige pand grotendeels gesloopt. Dat was in september 2009. Alleen de buitenmuren bleven staan. Samen met architecten Tjalling Homans en Emmy van Eijk van Bureau Bergweg Architectuur is tot een ontwerp gekomen dat zowel de Turkse als westerse bezoeker moet aanspreken. Tjalling Homans: "We hebben gezocht naar de essentie van de hamam en van oosterse architectuur. Hierin zijn een paar thema's van belang: bijvoorbeeld het bijzondere gebruik van licht, kleur en geometrie. Deze thema's zijn in de hele hamam op een subtiele manier teruggebracht. De hamam-arena is het hoogtepunt. Daar zijn de wanden voorzien van kleurrijke, authentiek Turkse tegels in strakke, geometrische lijnen. En door het transparante plafond stroomt gefilterd (dag)licht de ruimte in. De architecten zijn erin geslaagd een plek te maken die onherroepelijk Turks is, maar ook een plek die past in de hedendaagse westerse cultuur.

Nederlands klimaat

"Twee onderdelen zijn kenmerkend voor een hamam", vertelt Homans. "Ten eerste de verwarmde betonnen buiksteen, waarop bezoekers liggen in de hamam-arena. De vorm van

zo'n buiksteen is in Turkije meestal achthoekig. Wij hebben de vorm aangepast aan de typische westerse behoefte aan privacy. De vierkante buiksteen in Hamam het Oosten is daarom in vieren gedeeld. Tussen elk vlak loopt een goot. Het tweede kenmerkende onderdeel is de koepel op het dak. De koepel van de hamam in Hengelo is aangepast aan het Nederlandse klimaat. In Turkije is zo'n koepel meestal gemetseld, maar hier moesten we rekening houden met het grote temperatuurverschil van binnen en buiten. Probleem is namelijk de koudebrug. Daarop condenseert vocht. Als de koude condensdruppels niet vloeiend weglopen, druppen ze naar beneden op de bezoekers die op de warme buikstenen liggen. Dat wil je niet. We hebben daarom aan de onderkant van de witte polyester koepel een gootje gemaakt, waar de druppels vloeiend in verdwijnen. Verder zijn de kunststof olifantsogen in de koepel heel bijzonder. In deze gaten zijn glazen bolletjes bevestigd, die het zonlicht opvangen en bundelen tot stralen. Heel mooi schijnen deze de hamam-arena in."

Waterbestendige materialen

Bij de bouw en afwerking van de hamam is gebruik gemaakt van waterbestendige materialen. Op de wanden zit warmbeige betonstuc. Ook de rechthoekige buikstenen zijn van beton, dezelfde beige kleur als de vloerbedekking in de relaxruimte. De Turkse wandtegels met kobaltblauwe/turkooize print zijn van porselein. En op de grond liggen, op een extra cementdekvloer tegen lekkage, grote crèmekleurige vloertegels. Tegen het plafond aan is een wit spanplafond bevestigd. Hierachter zijn de lampen en de geluidsinstallatie gemonteerd. Het door dit plafond gefilterde licht is sfeerol en wordt volledig in de ruimte verdeeld. Ook de licht- en muziekkapapparaat zijn door het spanplafond mooi uit het zicht gehaald. Wat overblijft, is een rustgevende ruimte met blauwe wandtegels warmbeige gestuukte wanden en ruwe marmeren kommen onder koperen kranen.

Veel belangstelling

Eigenaar Karahisar is enthousiast over zijn hamam. De samenwerking met zowel de architect als met Schipper en Meijerink is vloeiend verlopen en hij is trots op het resultaat. Zijn verwachting dat ook in Nederland behoefte is aan een hamam lijkt te kloppen. Tijdens de Open Dag op 9 mei, een dag nadat burgemeester Kerckhaert van Hengelo het oord officieel opende, kwamen zo'n 1000 mensen een kijkje nemen. Ook werden er al diverse abonnementen verkocht. ■